ІЗ ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, УКРАЇНО!

Державу не створиться в будучині, Державу будується нині…

Олег ОЛЬЖИЧ

33–34 (607–608)
18 серпня 2016 р.

Тижневик “Галицька Просвіта” * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма “ЛІК” * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ “Ідея Банк” МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

СВЯТКУЄМО ЮВІЛЕЙ – 25-ту РІЧНИЦЮ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Від імені тих, хто проголошував Незалежність України, ухвалював Декларацію про державний суверенітет і Конституцію України сердечно вітаю вас із нашим національним святом – Днем Незалежності України.

25 років – це мить для історії. Але вперше від княжих часів майже через сім століть ми маємо чвертьстоліття державної Незалежності.

Безумовно, 24 серпня 1991 року навічно увійшло в історію нашої державності, започаткувавши нову епоху в житті українського народу. Абсолютно леґітимно, на основі міжнародного права, Актом Незалежності закріплено наші одвічні прагнення до державного національного відродження, буття і свободи. Це незаперечна правда.

Але є також інша правда. Свято Незалежності, на жаль, уже втретє відзначаємо в умовах смертельної загрози для Держави і майбутнього нації. Імперська Москва захопила Крим і веде відкриту аґресію на Донбасі. У цій жорстокій війні на сході гинуть молоді патріоти – цвіт нації. Та хай скорбота не оселиться в наших серцях, а лише стійкість, мужність, віра, бо це – новітня битва за незалежну Україну. І ми переможемо в ній. Іншого не дано. Бо ж заповідав наш Пророк: «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!»

Шановні краяни! Вірмо, працюймо й борімось! З нами Господь і весь цивілізований світ! Перемога – за новою Україною. Головне – чесно робити свою справу, подолати внутрішнього ворога – корупцію, ізолювати п’яту колону, згуртувати суспільство, зміцнитися духом. Так, це важке випробування, але воно було неминучим. Адже сам факт проголошення Незалежності України вступив у протиріччя з політикою Московії, яка завжди була й залишилася імперською. Та йде самоствердження Української Держави у протистоянні з давнім ворогом. І це робить нас дійсно сильнішими, згуртованішими й насправді незалежними. Важливим етапом нашого самоствердження мають нарешті стати реформи економічні, соціальні, військові, правоохоронної сфери, судової системи та інші. Саме вони дадуть поштовх до покращення життя, утвердження справедливості в суспільстві, гідності й гордості українців.

Майбутнє вартує нашої жертовної праці.

З Днем Незалежності, українці!

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, народний депутат 1-го та 2-го демократичних скликань

ЮВІЛЕЙНЕ

ТИТАН ДУМКИ І ПРАЦІ

27 серпня минає 160 років великому синові України Івану Франку, поету і прозаїку, драматургу і критику, літературознавцю і публіцисту, історику і економісту, вченому, знавцю багатьох мов і перекладачу, мовознавцю і фольклористу, етнографу, громадському і політичному діячу.

Іван Франко – наша національна гордість, великий патріот рідної землі, виразник і захисник знедолених, гноблених, скривджених, борець за вселюдські ідеали, волю України проти всякої неправди, кривди і зла. Історія світової літератури знає небагато таких різносторонніх і, головне, продуктивних талантів, як Іван Франко.

Він був глибоко переконаний, що «нам як нації ні від кого ніякої ласки не надіятись. Тільки те, що збудуємо власною працею, то буде надбано». Його «поклик – праця, щастя і свобода».

НЕВІДОМЕ З ВІДОМОГО

Напередодні ювілею хочу нагадати читачам, що за роки радянської імперії багато що в творчості письменника та життя його родини упускалося, замовчувалося або необ’єктивно висвітлювалося комуністичним режимом. У публікаціях його трактували насамперед лише як революціонера, соціаліста, мало не марксиста й великого друга російського народу. Іменем Івана Франка, його сина Петра прикривалися імпершовіністичні цілі та русифікація українського народу, як колись іменем М. Коцюбинського прикривали більшовики-ленінці загарбання України.

Про сина Петра, колишнього сотника УГА, льотчика, організатора авіаційного полку ЗУНР, інженера-хіміка з вищою освітою, яку закінчив ще до Першої світової війни, громадського діяча, письменника, спортсмена і не згадувалося. Та його авторитет теж використали ідеологи комунізму у своїх чорних справах, а потім самого знищили.

А перед тим він добровольцем пішов із братом Тарасом в українські січові стрільці. Командував сотнею. У боях відзначився надзвичайною хоробрістю, за що був нагороджений «Хрестом Заслуги з Мечем»…

17 вересня 1939 р. Львів уже став радянським. Петра взялися шукати і знайшли, бо новій владі було потрібне його ім’я для пропаґандистських цілей, аби афішувати возз’єднання українських земель в УРСР. Петро Франко мав намір виїхати до Відня, та йому це не вдалося. Його викликали в обком КПУ (б), переконували залишитись в Україні, пообіцявши навіть недоторканість. І ось він уже присутній на народних зборах у Львові, є учасником позачергової сесії Верховної Ради УРСР, стає депутатом Верховної Ради УРСР. Це, як кажуть, про людське око, а насправді за кожним його кроком стежили.

(Чит. стор. 7)

МИ ІДЕМ ІЗ ФРАНКОМ

Рік Франка, рік епохи, що сонцем зігріта і болем,
І прошиті тривогами нашими думи і душі,
Але знов вороння, як в Франкові часи, понад полем,
Україну мою вороги, як невільницю, душать.

Як в Франкові часи, ми ступаєм до нового бою,
І карпатські орли, і соко́ли степів, гречкосії,
Як в Франкові часи, закриваєм Європу собою,
Гинуть наші сини, та не гинуть надії і мрії.

Ми розіб’єм скалу, що нам небо закрила сьогодні,
Ми підем уперед, відступати не маємо права,
Закипає наш гнів, і гуртуються лави народні,
По-новому тепер розбудовуєм нашу державу.

Ми ідем із Франком, ми ідем із Шевченком на битву,
Ми за волю ідем, бо рабами нам бути не гоже,
І Франкові слова на вустах запеклись, як молитва,
І говорим собі: «Помагай же нам, Боже!»

Любомир МИХАЙЛІВ,
голова Рожнятівського РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ДУХОВНЕ

ХРИСТОВЕ І НАШЕ ПРЕОБРАЖЕННЯ

«Ввесь світ лежить у злі».

Дві тисячі років тому цю жахливу правду про духовно-моральний занепад людства констатував святий апостол і євангеліст Йоан у своєму Першому соборному посланні, яке написав 30 років по тому, як на землі вже не було Спасителя. Правда, Ісус завжди був зі своїми апостолами, учнями й послідовниками, як обіцяв їм, кажучи: «Я з вами по всі дні аж до кінця віку». Він їх благословляв і в усьому допомагав, бо вони проповідували Його спасенну науку. Тому місія християн – це місія Христа.

Та чи можемо ми сьогодні, через два тисячоліття після Христа, говорити про проґрес цієї місії?

Так, можемо стверджувати про більш як два мільярди і двісті мільйонів послідовників Ісуса. Але хто скаже, що весь світ у злі вже не лежить?

На превеликий жаль, не можемо це ствердити. Навпаки, все частіше дізнаємося про катастрофічний стан духовно-морального життя в світі й серед християн зокрема. А чому?

«Покайтеся…», – почав у Юдейській пустелі свою проповідь св. Йоан Хреститель. Він нещадно й нелицемірно картав гріхи юдеїв і навіть самого царя Ірода. Закликав очиститися хрещенням у водах Йордану й приносити гідні плоди покаяння.

І Спаситель світу почав свою проповідь закликом до покаяння, яке за Його наукою є шляхом справжнього переродження й преображення – тобто дорогою спасіння.

І тільки на цій дорозі можливе реальне преображення людини, суспільства, держави і всього людства.

«Одне серце й одна душа», – це найважливіші ознаки воістину спасенної громади послідовників Христа. Власне, в перші століття і були такими стосунки між християнами. Навіть нещадні й жорстокі гонителі послідовників Ісуса були вражені такими взаємовідносинами й говорили: «Ви подивіться, яка чиста, щира й жертовна любов між християнами!»

А що сьогодні про наші громади й відносини між вірянами могли б сказати (чи кажуть) не християни? Якось запитував вірянку маленької громади села, в якому є велика громада іншої Церкви, про взаємовідносини між своїми, чи вони щиріші, добріші, жертовніші і в більшій любові, як громади іншої Церкви?

– Зовсім не кращі.

– А чому?

– Не знаю. І заздрість, і зверхність, і фальшування, і недружелюбність є між нами.

– То що ж вам дає належність до вашої Церкви?

– Не знаю…

Ось і відповідь.

Дивно, бо ж служителі й віряни вичитують молитовні правила, постять, виголошують проповіді, проводять реколекції, місії, прощі, катехизують, а що ж змінюється в нас на краще?!

Очевидно, недостатньо головного: постійної важкої боротьби з гріхом і злом у собі, намагання переродитися, перемінитися й преобразитися.

«Я – світло світу!» – сказав Христос і явив себе на Таворі у сяйві Божественного світла.

«Ви – світло світу!» – мовив Він до своїх учнів і цим закликав їх і їхніх послідовників, тобто і нас, очистити свої серця від духовного бруду, щоби тоді засяяти Божественним світлом.

А яке наше світло? Які наші заслужені дари?

Так, ми грішні! Але чи боремось ми з гріхом у собі? Не достатньо просто вірити, надіятися, молитися, постити і приймати Святі Тайни. Необхідно всіма душевними й фізичними силами змагати до преображення, яке обов’язково настане зразу ж, коли очистимо свої серця від гріховного бруду і зла. І якщо б цей подвиг духовного життя, до якого кличуть нас Господь, наша віра і звання послідовників Ісуса, звершили якомога більше християн, то ми найбільшою мірою допомогли б нашому суспільству, народові, державі та й усьому людству звільнитись від рабства гріха і зла. І тільки тоді між нами запанує чесність, справедливість, злагода, добро, мир і любов. І тільки тоді ми будемо гідні Христового Преображення.

Хай у цьому допоможе всім нам Господь.

Михайло МЕЛЬНИК, *священик*

ІНТЕРВ'Ю З ПРИВОДУ

СТЕПАН ВОЛКОВЕЦЬКИЙ: МИ ЧЕСНО ЙШЛИ...

Одним із тих, хто творив і стояв біля джерел нашої Незалежності, є народний депутат України 1-го і 2-го демократичних скликань від Долинського виборчого округу, колишній Надзвичайний і Повноважний Посол нашої держави у Грузії та Азербайджані, очільник обласної влади у 90-их роках, голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ. З ним наша розмова...

Б. В.: Степане Васильовичу, ви були учасником і одним із творців нині вже історичних подій. Що Вам згадується найбільше і найчастіше? Що закарбувалося в пам'яті?

С. В.: Насамперед той високий темп змін, який буквально в одночассі перевернув хід історії. Згадаймо лишень ухвалення Декларації про державний суверенітет України за рік до проголошення Незалежності, низки законів, спрямованих на його утвердження. І це відбулося всупереч політиці, ідеології і практиці тодішньої компартійної кремлівської влади. Важливо, що ідеї, висловлені в Декларації, масово підтримало суспільство, яке потребувало змін. Згадаймо, у якому темпі творилися новітні громадські та політичні організації та скільки людей виходили на мітинґи й акції протесту, в тому числі в Києві біля Верховної Ради. Саме це було найбільшою підтримкою нам, Народній Раді, тодішній опозиції у парламенті: дозволяло ухвалювати доленосні закони і рішення. І найважливішим із них став Акт проголошення Незалежності.

Б. В.: Пане Степане, зрозуміло, це було нелегко. А яким міг бути кремлівський сценарій розвитку подій у той час?

С. В.: У білокам'яній було два основних сценарії. Тодішній генсек Горбачов планував підписання нового союзного договору 20 серпня 1991 року. Але ми були переконані, що це буде реінкарнація імперії під новими псевдодемократичними гаслами. Варто особливо відзначити факт, що якраз незгода Верховної Ради з московськими планами і розуміння цього Кремлем спонукала путчистів до заколоту. Власне, ҐКЧП, в якому зібрались найбільш реакційні імперські сили, мав свій сценарій, який міг бути реалізований тільки через репресії найперше опозиції і національно свідомого елементу.

Б. В.: Видається, що суспільство уже не сприймало путчистів...

С. В.: Цілком правильно, народ вимагав кардинальних змін. А ҐКЧП пропонував фактично законсервувати стару систему із застосуванням усього наявного репресивного апарату. І тому вони були приречені на поразку.

Б. В.: Як пам'ятаємо, московські «спасителі імперії» прийшли 19 серпня, на Спаса. Але попри релігійне свято в народі все ж було сум'яття...

С. В.: Більше ніж сум'яття, це був справжній шок. Особливо для старшого покоління, людей, які пережили репресії і знали, на що здатний комуністичний режим. Це я відчув, спілкуючись зранку у цей день з рідними та земляками в Долині та виступаючи на нараді, яку терміново зібрав голова облвиконкому Василь Павлик. Я висловив думку, що у цей критичний момент місцева влада має виконувати рішення Верховної Ради – єдиної леґітимної на той час державної структури. І відразу ж вилетів у Київ, де долучився до вироблення позицій Народної Ради і написання та ухвалення Акту про Незалежність України.

Б. В.: Як творився цей історичний документ?

С. В.: Насамперед Народна Рада відразу жорстко вимагала негайного скликання сесії Верховної Ради. Було кілька варіантів Акту. У дискусіях ішлося не про проголошення, а про відновлення державності, як це зрештою зробили країни Балтії і Південного Кавказу. Різниця ця принципова. Відновлення Незалежності означало б продовження традицій УНР, ЗУНР, всієї історії державотворення України. Але комуністи, яких була більшість, категорично були проти. Основними авторами проектів Акту були Левко Лук'яненко і Дмитро Павличко, інші депутати, в тому числі і я, долучилися своїми пропозиціями в процесі обговорення та голосування. І, коли 24 серпня о 18.00 Акт проголосували, було відчуття якоїсь нереальності... Зробили те, що не вдавалось багатьом поколінням українського народу. Ми нарешті ставали самостійною державою...

Б. В.: Незалежність... Воля... Свобода... Проголошуючи ці святі слова по століттях неволі, ми, здається, впадали в ейфорію і не думали, як тяжко буде вона утверджуватись у нашому житті...

С. В.: Нашою метою тоді було проголошення Незалежності. Ми цього добилися. Далі багатьом уявлялося, що держава розбудовуватиметься сама собою і всі працюватимуть на цю справу. Та не так сталося, як гадалося. Замість того, щоб стати господарями на своїй землі, ми навіть після двох революцій, 2004-го і 2014-го років, допустили до влади клептократичну (злодійську) олігархічну верхівку, як правило, неукраїнської культури, що використовує Україну як джерело збагачення. Тому сьогодні варто не лише святкувати, а й оцінити ситуацію, що склалася за чвертьстоліття. А вона не менш тривожна ніж тоді, у серпні 1991-го, коли владу захопив ҐКЧП. Його ідеї і плани щодо України реалізує нинішня путінська Московія, окупувавши український Крим та розв'язавши війну на Донбасі задля реалізації ідей «русского міра».

Б. В.: І все ж – наша мета – міцна українська держава, побудована на національній ідеї, національних традиціях...

С. В.: Безперечно, так. Маємо добрий приклад інших народів, щоправда, свої держави вони будували й утверджували протягом століть. Нам такого часу історія не дає. Зобов'язані всі це усвідомити, і насамперед влада, і здійснювати реальні реформи, про які більше говорять, ніж роблять. Але іншого шляху немає.

Б. В.: Степане Васильовичу, запитаю, може, традиційно: чи повторили б шлях, який пройшли?

С. В.: Як кажуть, увійти в одну і ту ж річку неможливо, та, не згадуючи про інше важливе і відповідальне, я щасливий, що був причетний до справді історичних подій у новітній історії України: до творення Декларації про державний суверенітет України, до проголошення Акту Незалежності, до утвердження Основного Закону – Конституції. І разом з усіма краянами, з якими творили добрі справи, можу сказати: ми чесно йшли, у нас нема зерна неправди за собою. Як уповноважений депутатської групи від Івано-Франківини вважаю за потрібне назвати депутатів від нашого краю, які проголошували Незалежність України. Це Левко Лук'яненко, Маркіян Чучук, Дмитро Захарук, Степан Пушик, Любомир Пиріг, Зеновій Дума, Михайло Голубець, Богдан Ребрик, Володимир Шлемко, Євген Новицький, Петро Осадчук...

Б. В.: Пане Степане, що б ви побажали прикарпатцям напередодні ювілею?

С. В.: Хочу щиро привітати земляків з 25-ою річницею Незалежності України, найперше тих, котрі страждали по таборах і засланнях, були зневажені й очорнені, відтак тих, які з чистим серцем включилися в державотворчі процеси: активістів УГС, ТУМ («Просвіта») ім. Т. Шевченка, Руху, «Меморіалу», усіх новітніх структур, а також тих, які за 25 років Незалежності примножували славу нашого краю. Вітаю як людина, яка, виконуючи волю народу, проголошувала Українську Незалежність у Верховній Раді і в той момент, як і кожен із вас, усім серцем і душею пережила найкращі хвилини свого життя.

Ми не вагалися тоді, проголошуючи Незалежність. Переконаний, що інтелект нації, її державотворчий потенціал, спільна праця і боротьба приведуть нас до перемоги. Вірмо, вона обов'язково прийде.

І хай сьогодні, у 25-ий ювілей Незалежності України, особливо урочисто пролунає наше: **«Слава Україні!».**

Зі святом вас, краяни!

Розмовляв ***Богдан ВІВЧАР***

ЗНАЙ!

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Державна символіка є частиною національної символіки й містить насамперед **герб, прапор і гімн.**

Герб – це знак роду, міста, держави. У перекладі з німецької слово герб означає «спадщина». І це не випадково: адже з давніх-давен різними знаками мітили (таврували) худобу, володарі позначали гербами – родовими знаками – свою маєтність. Отже, герб здавна був неодмінною ознакою (атрибутом) влади, передусім володіння майном, землею.

Державний герб символізує державу й позначає межі її володінь, належну їй власність.

Україна має законодавчо затверджений (стаття 20 Конституції) малий Державний Герб України – золотий тризуб на синьому тлі. Тризуб належить до найстародавніших священних знаків. Зображення тризуба на території України знайдено на пам'ятках трипільської культури (близько 6 тис. років тому). Давніх богів зображали з тризубом. Він увінчував жезли скіфських царів.

У Київській Русі тризуб поширився з X ст. як великокняжий знак.

Чи звернули ви увагу, що слово тризуб містить число три? Це число вважалося магічним. Згадайте, що у народних казках розповідається про трьох богатирів, три бажання і три завдання, які має виконати герой, про три дороги тощо.

Тризуб можна намалювати так, що він буде переплетінням літер заповітного для кожного українця слова «воля».

Глибокі корені в історії української державності мають також інші герби. У славного Війська Запорозького герб був викарбуваний на військовій печатці й зображав козака з мушкетом (самопалом). Цей герб теж справедливо вважається загальнонаціональним символом українського народу.

Дійшов до нас ще один із найвідоміших українських національно-державних символів – золотий лев. Коли князь Данило Галицький заснував нове місто, назвавши його на честь свого сина Лева Львовом, він подарував йому герб: золотого лева на синьому тлі. Ось уже сім з половиною століть стоїть Львів – місто левів.

Герб столиці Києва – Архангел Михаїл, який стоїть на сторожі з мечем у руці. Ім'я Михайло при хрещенні одержав хреститель Русі-України князь Володимир.

Прапор – це певного кольору чи кольорів і форми полотнище з емблемами та іншими прикрасами, яке є символом країни, території, організації, партії, навіть однієї особи. Залежно від ритуалу прапор кріпиться до древка, піднімається на щоглі, просто вивішується чи розстеляється.

Українські національні кольори – синій і жовтий. Здавен українська земля була хліборобським краєм. Синє небо над золотою нивою – ось який прекрасний зміст нині вкладає у національні кольори кожен українець-патріот. Отже, наш прапор – синьо-жовтий. А чи можна сказати, що він жовто-синій? Ні, оскільки за правилами геральдики (історичної дисципліни, що вивчає герби) кольори «читаються» згори донизу.

До прапора виявляють пошану, схиляючи голову чи вклоняючись, а часом і стають на одне коліно. Військові віддають прапорові честь.

Гімн – урочиста пісня. У Стародавній Греції гімни прославляли богів і героїв. Нині ми можемо почути про гімн Батьківщині, гімн природі.

Національний гімн – патріотична пісня, символ єднання нації. Державний гімн затверджується законом.

Конституцією встановлено, що всі урочисті збори загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються виконанням Державного Гімну України.

Коли вносять чи виносять прапор, коли виконують гімн, потрібно обов'язково підводитись.

ВІТАННЯ

ШАНОВНІ МЕШКАНЦІ ПРИКАРПАТТЯ, ДОРОГІ ВЕТЕРАНИ!

За дорученням Ради-секретаріату обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів щиросердечно вітаю вас зі славетним ювілеєм – 25-річчям Незалежності Соборної Української Держави. Бажаю міцного здоров'я, родинного тепла, щасливого довголіття, ясного сонця і мирного неба, щоб здійснювалося задумане на добрі справи. Бажаю всім нам перемоги над московським аґресором. Хай Господь благословить вас і ваші родини й захищає від усякого зла, допомагає у здійсненні мрій.

З повагою голова Ради обласного відділення ветеранів ***Василь САВ'ЮК***

НОСТАЛЬГІЯ

ПОВЕРНЕННЯ НА МАЛУ БАТЬКІВЩИНУ

Так уже історично склалося, що в селі Богородичин Коломийського району до Другої світової війни проживало понад 250 родин поляків. На жаль, вони змушені були виїхати з села й оселитися у м. Вроцлав у Польщі.

Але людина повертається до того краю, де вона народилася. Очевидно, щось невидиме тягне її до землі свого дитинства.

Ось і нещодавно поляки, вихідці з села Богородичин, а також їхні нащадки, знову приїхали до цього села. Оскільки між поляками та українцями було багато змішаних шлюбів, то там, у Польщі, переплелися побут і культура поляків та українців.

Відвідала польська делеґація спільно з їхнім провідником, жителем села Бортники – отцем Василем Томином і Народний історико-краєзнавчий музей у селі Бортники Тлумацького району. З цікавістю оглядали експонати музею, речі побуту, бо вони нагадували їхнє дитинство, уважно слухали екскурсію, яку вів директор музею Іван Карп'як.

А одна з представниць польської делеґації – Рената Гайдук зазначила, що вона також хоче створити музей у Польщі, тому зібрала деякі речі тут, на Богородчанщині, щоб показати в далекому Вроцлаві побут поляків та українців.

Оксана ТРАК, *голова осередку «Просвіти» с. Бортники Тлумацького району*

ЗНАЙ СВОЄ!

В ЧОМУ УКРАЇНЦІ ПЕРШІ В СВІТІ

ЦИМ ВАРТО ПИШАТИСЯ!

1. Українці, а саме конструкторське бюро Антонова, розробили літак із найбільшою у світі вантажопідйомністю – Ан-225 «Мрія». Спочатку він проектувався для транспортування космічних кораблів. Наразі «Мрія» виконує комерційні вантажні перевезення.

2. Автор першої в світі Конституції – український політичний і громадський діяч Пилип Орлик. 5 квітня 1710 р. його обрали гетьманом Запорізького війська. У цей же день Пилип Орлик оголосив «Конституцію прав і свобод війська Запорізького». У США Конституцію утвердили в 1787 р., у Франції та Польщі – тільки в 1791 р.

3. Перший рамковий вулик винайдено в Україні у 1814 р. Петром Прокоповичем. Україна в останні роки впевнено зберігає місце в трійці світових лідерів з виробництва меду. Випереджаючи країни Європи за обсягами виробництва меду в кілька разів, Україна є одночасно першою в світі з виробництва меду на душу населення (1,5 кг).

4. В Україні найбільші в світі запаси марганцевої руди – 2,3 млрд. т, або близько 11 відсотків від усього світового запасу.

5. Найбільші чоловічі монастирі йменуються Лаврами. Статус Лаври мають лише шість монастирів у світі. Три з них знаходяться в Україні. Це Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра в Києві, що отримала цей статус ще у 1598 р., Свято-Успенська Лавра в м. Почаїв і Святогірська Свято-Успенська Лавра на Донеччині.

6. Найстарішим навчальним закладом Східної Європи вважається Києво-Могилянська академія (1615).

7. Перша гасова лампа винайдена у Львові працівниками аптеки «Під золотою зіркою» Ігнатієм Лукасевичем та Яном Зехом у 1853 р. Того ж року у львівському шпиталі була проведена перша хірургічна операція при освітленні гасовою лампою. Згодом гасова лампа була представлена на Міжнародній виставці в Мюнхені, винахід був відзначений там спеціальною грамотою.

8. Пам'ятники відомому українському поетові Тарасу Шевченку встановлені в 1200 місцях по всьому світові.

9. Станція метро «Арсенальна» у Києві – найглибша у світі. Вона проходить під землею на глибині 105 м. Станцію біля будівлі парламенту побудували в 1960 р., однією з перших. За деякими даними, у тунелях біля «Арсенальної» є таємні схованки для політичної верхівки.

10. Український духовий інструмент трембіта – найдовший духовий музичний інструмент у світі.

11. Найдовший тролейбусний маршрут у світі становить 86 км, а проходить він у Криму між Сімферополем та Ялтою.

12. Найкоротша головна вулиця серед усіх столиць світу, але в той же час одна з найширших і найгарніших – Хрещатик у Києві. Її довжина всього 1225 м.

13. Найдавніша відома ученим мапа, а також найстародавніше поселення Homo Sapiens знайдені в Україні: у с. Межиріччя Рівненської області. Їм близько 14,5–15 тис. років. Мапу вибито на кістці мамонта.

14. Український «Південмаш» (м. Дніпропетровськ) виробляє найбільш екологічні ракетоносії у світі. За їхньою допомогою у космос відправляють комерційні вантажі у рамках Міжнародного проекту «Морський старт».

15. Першою вищою школою в Україні була Острозька колеґія, що була заснована у м. Острог князем Костянтином Острозьким у 1576 р. Тоді це були єдині вищі школи у східнослов'янському світі.

16. Найдовша печера України носить назву «Оптимістична» і знаходиться на Поділлі. Це гіпсова печера на глибині 20 м протяжністю 216 км. Найдовша гіпсова печера у світі й друга за протяжністю взагалі, вона поступається лише Мамонтовій печері в США.

17. В Україні, в містечку Рахів, в оточенні мальовничих Карпат знаходиться географічний центр Європи.

18. Найстарішим деревом в Україні вважається 1300-річний дуб в урочищі Юзефін Рівненської області.

19. Українці зробили найбільший у світі келих для шампанського об'ємом в 56,25 л. Як пити шампанське з такого келиха, поки незрозуміло, але це ще один офіційний світовий рекорд Гіннесса від українців.

20. Пабло Пікассо був у захопленні від робіт української художниці Катерини Білокур (1900–1961). Коли в 1954 р. він побачив її роботи на виставці, то сказав, що вони геніальні й порівняв Катерину Білокур з відомою всьому світові художницею Серафін Луіс.

ПОГЛЯД І СПОГАД

НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ – 25

Чим далі ріка часу відносить нас від початку 90-их років, тим величніше і вище підносяться три дати:

16 липня 1990 року, коли демократична Народна рада, що складалася з демократичного блоку народних депутатів Верховної Ради ще Української РСР, виборола Декларацію про державний суверенітет України, перехиливши на свій бік депутатську більшість;

24 серпня 1991 року, коли після поразки заколотників, які створили надзвичайний комітет, щоб задушити революційне піднесення й загородити шлях до волі народам імперії, що називалася Радянський Союз, український парламент ухвалив постанову про вихід з СРСР і Акт про Незалежність України, в яких мовилося:

«Постанова Верховної Ради Української РСР Про проголошення Незалежності України

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки постановляє: Проголосити 24 серпня 1991 року Україну незалежною демократичною державою.

З моменту проголошення Незалежності чинними на території України є тільки її Конституція, закони, постанови Уряду та інші акти законодавства республіки.

1 грудня 1991 року провести республіканський референдум на підтвердження Акту проголошення Незалежності.

Голова Верховної Ради УРСР Л. КРАВЧУК

м. Київ, 24 серпня 1991 р.»

«Акт проголошення Незалежності України

Виходячи зі смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною, в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,

виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує

Незалежність Української держави – України.

Територія України є неподільною і недоторканною. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей Акт набирає чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України».

За Акт про Незалежність України проголосували 362 депутати о 18.00 24 серпня 1991 року.

1 грудня 1991 року, коли відбувся Всенародний референдум, який підтримав проголошений Верховною Радою Акт, обрав Президента. У референдумі взяли участь 31 891 742 виборці, або 84,18 відсотка від занесених у списки. «Так» сказали Незалежності України 28 804 071 з них, або 90,32 відсотка.

Президентом суверенної України обрано Леоніда Кравчука. За Президента подали свої голоси понад 61 відсоток виборців. 1 грудня 1991 року сталася найважливіша подія кінця XX століття – на політичній карті планети з'явилася нова держава Україна, площа якої понад 603 тисячі квадратних кілометрів, протяжність кордонів якої 6466 км. З них морських – 1053 км, яка за територією найбільша в Європі.

Україна відродилася на землі, на якій ще у дохристиянські тисячоліття витворювалася сучасна цивілізація людства, на землі, на якій автохтохтонний народ нищився найчисленнішим у світі голокостом, на землі, на якій колоніальний режим тріснув лише після найстрашнішої чорнобильської катастрофи, на землі, у центрі Європи, на якій томився у ярмі найбільший у світі невольний народ.

Я мав щастя бути в цей вікопомний день у Києві, коли на площі перед Верховною Радою по радіо почули проголошення Акту Незалежності України. Ніколи не забудеться цей спекотний день. Сюди прибули десятки тисяч людей з усіх областей України. У руках в них – море українських синьо-жовтих прапорів, патріотичних транспарантів, на яких написані заклики: «Геть колонізаторів з України!», «Волю Україні!», «Україні повну Незалежність!», «Воля або смерть!», «Радянській імперії – ні!», «Вставайте, кайдани порвіте!», «Компартія – кат України!», «Устань, Сталін, подивися, як союз твій розвалився...» і багато-багато інших.

Площу охороняють три шеренги міліції і війська СБ, внутрішні війська. Всі вони з кийками в руках, готові кожної миті кинутись на пікетувальників, які прийшли сюди, щоб підтримати демократичних депутатів.

У залі Верховної Ради йде сесія. Час від часу виходять до пікетувальників демократичні депутати і повідомляють їм про роботу сесії, які питання обговорюють депутати.

Так минув серпневий гарячий день. Пікетувальники не залишають площу. Під вечір, о 18-ій годині, Верховна Рада ухвалила Закон про Незалежність України.

Не можна описати цю радісну хвилину, яка запанувала на площі, коли пікетувальники почули, що Україна стала вільною і Незалежною державою, вивісили національний прапор на приміщенні Верховної Ради. Пікетувальники обіймаються, цілуються, плачуть. Нарешті ми вільні! Ми не раби! Хочемо жити, як усі вільні народи світу! Матінко Україно – ми не раби! Ми вільні!

Лютий ворог думав, що разом зі смертю найкращих синів, таких, як Євген Коновалець, Степан Бандера, Роман Шухевич і тисяч інших відомих і не відомих нам Героїв, що разом зі смертю найкращих синів і доньок нашого народу, він винищить нашу націю і поставить хрест на українській нації, на відродженні Української Самостійної Соборної Держави.

Не вийшло! Прапор боротьби за Україну підхопили нові сини України й понесли його до перемоги. Вороги думали, і зараз так думають, що земля українська вже не народить українських патріотів і колонією під назвою «Україна» командуватимуть євнухи українського походження і їхні губернатори й економи. Але в душах тих, хто залишився, вижило два святих слова: «Бог і Україна». І оті святі слова дали силу гордим і сміливим воскресити до життя обдурених, приспаних, і за якусь мить вибухнула Українська нація таким сильним ударом, що розбудила до життя інші поневолені народи і заявила перед усім світом: «Я самостійна і ні від кого не залежна!»

Ми прийшли до неї через тюрми і неволю, через важкі випробування і гіркі невдачі. Ми не мали союзників, не мали ні фронту, ні тилу. Фронт проходив через наші серця й душі, а тилом була наша українська нація. Ми прийшли до нашої Самостійності через море крові й гори кісток найкращих синів і доньок нашої нації. Ми пройшли через Биківню, Дем'янів лаз, львівські Бригідки, Бабин Яр, Лук'янівку, тюрми Львова, Стрия, Станіславова, через сотні ґулаґів Норильська, Воркути та інших.

Ті, хто мордував народ наш, мусить стати перед народним судом. І він відбудеться! Буде другий Нюрнберґ! Народний суд буде судити і теперішніх московських окупантів, які захопили наш Крим, частину Донеччини й Луганщини. Ворог нищить села й містечка, вбиває наших воїнів, вбиває мирних жителів, дітей, руйнує школи, лікарні, дитячі садочки, лінії електропередач, газового сполучення та все народне господарство. Москва, Путін хоче знову нас затягти у російське ярмо, зробити українців його слугами.

Та наш народ сказав ворогові «ні!» Україна відвоює окуповані ворогом землі й буде у нас в Україні мир і спокій, люди заживуть щасливо на Богом даній землі.

Сьогодні, в такий буремний час, український народ радісно зустрічає своє свято, славну річницю – 25-ліття нашої Незалежності. Дух Незалежності в Україні міцний, і його не здолати ворожим силам!

Василь ГУК,
лауреат премії імені Марійки Підгірянки

ГЕНОЦИД

У «ТЮРМІ НА ЛОНЦЬКОГО» – МАСОВЕ ЗАХОРОНЕННЯ ЖЕРТВ РЕПРЕСІЙ

У ході археологічного дослідження група працівників знайшла на подвір'ї музею дві ями з масовими похованнями. Окрім дванадцяти останків людей у траншеях також виявили кістки тварин, предмети побуту, особисті речі загиблих, серед яких і довідка радянського зразка.

Розкопки на території подвір'я Національного музею «Тюрма на Лонцького» у Львові ведуться вже другий рік. Це перше масштабне дослідження території музею за весь час його існування. До цього про те, що ж було на подвір'ї тюрми, у фахівців існували переважно припущення, зроблені на основі спогадів очевидців. Для того, щоб нарешті закрити це питання і звільнитися від здогадок і спекуляцій, керівництво ініціювало фронтальне археологічне обслідування, розповідає директор Національного музею «Тюрма на Лонцького» Руслан Забілий.

Минулого року археологи обстежили невелику територію, результати були не дуже вагомі. Цьогоріч територію подвір'я розбили на сектори й проклали повздовжні траншеї, щоб локалізувати можливі місця захоронення. На початку серпня дослідники знайшли перше місце поховання, де було двоє останків людей. Опісля у другій траншеї вони виявили друге захоронення з десятьма останками. Втім, каже керівник КП «Доля», яке займається дослідженням, Святослав Шеремета, практика показує, що їх може бути й більше.

Сьогодні, каже Шеремета, можна однозначно стверджувати, що це захоронення жертв радянських політичних репресій періоду 40–50-их років.

«Точно дату смертей назвати поки що не можемо, але ми впевнені, що це було після 1939 року, тобто після першого приходу радянської влади на територію Західної України. Є багато супровідного матеріалу, на основі якого вивчатимуть поховання, встановлюватимуть точні дати й кількість осіб, що загинули», – розповів керівник комунального підприємства.

Супровідний матеріал, який був знайдений разом із останками, відноситься до польського і радянського періоду. Переважно це посуд, пляшки, взуття, залишки одягу й особисті речі. Важливо, що в кишені одного з загиблих дослідники знайшли довідку радянського зразка. Зараз із документом працюють в лабораторії, після чого фахівці сподіваються встановити за ним особу загиблого або принаймні точну дату смерті закатованих.

У той же час Руслан Забілий каже, що зі знайдених матеріалів поки що не можливо встановити національність загиблих. Єдине, що наразі вдалося з'ясувати, це те, що одна з загиблих – молода жінка. Щоправда, працівники говорять про певний почерк захоронення.

«Ми вже раніше працювали в подібних місцях, розрізняємо почерк НКВД і почерк нацистів. У цих двох поховальних ямах теж можна розгледіти почерк: останки скидали в ями, крім людських кісток є рештки кісток тварин, зверху є шар зі сміття. Також ми зауважили велику кількість будівельного сміття і величезний шар насипного ґрунту. Перший розкоп має глибину 1,6–1,8 м, другий – понад 2,5 м», – додає Святослав Шермета.

Наразі ж дослідники продовжують працювати на місці розкопів. Попереду – низка експертиз, робота з архівами і спогадами різних людей. Також за фактом виявлення поховання у Національній поліції вже відкрили кримінальне провадження.

Катерина НЕДЕСНОВА

ЕКОЛОГІЯ

ВРЯТУВАТИ РІЧКУ

У ПРИКАРПАТСЬКИХ СЕЛАХ ІЗ КРИНИЦЬ ЗНИКАЄ ВОДА

Журналіст Євген Гапич причину цього бачить у крадіжках шутру – гравію з річок, фактично узаконених обласною радою ще 2011 року. За один лише день із Прута біля його рідної Коломиї вивозять і продають близько 100 вантажівок гравію, від чого русло річки пересихає буквально на очах. Спокійно дивитися на це Євген просто не міг. А після Майдану і триденного полону в квітні 2014-го вирішив подвоїти зусилля і розкрити всі масштаби незаконної схеми.

Займався цим і до революції. Але це було таке, новинне: «там риють, там піймали…»

«Коли повернувся з полону, став свідком такого випадку. В Коломиї міліція зупинила шутриста (водія, що вивозить гравій – ред.). Я підійшов до них, і питаю: «Ну що, хлопці, зловили? Що з ним тепер робити будете?». А вони вже налаштовані його відпускати. Після цього зрозумів, що конкретно за кожним окремим шутристом немає сенсу бігати. І тоді вирішив узятися за так звані руслоочисні роботи, які на Прикарпатті є, фактично, узаконеним розкраданням корисних копалин.

У 2011 році Івано-Франківська обласна рада ухвалила положення, що можна здійснювати такі руслоочисні роботи. Це вже порушує водне законодавство. Не можна здійснювати такі роботи! Взагалі не можна вивозити корисні копалини з гірських річок!

От є офіційно руслоочисні роботи. Русло будуть пускати сюди – тобто є 50 метрів прокоп, довжина 1600 метрів. Для того, щоб не було повеней, тут роблять прокоп. Але реально тут просто вибирають шутер. Тобто це – узаконена крадіжка шутру – піщано-гравійної суміші.

Тут замішані й облводресурси, і екологічні управління, і поліція, і СБУ, і прокуратура. Від них залежить, наскільки «успішно» будуть вивозити цей гравій.

В Івано-Франківській області – 43 об'єкти, на яких здійснюють руслоочисні роботи. За чотири роки виконали лише 7. Тобто просто вивозився шутер із річок, а потім договір розривали, коли там уже не було що вивозити. І все – немає ні прокопу, ні руслоочисних робіт, а є лише вивезений гравій і зароблені мільйони гривень.

Забагато вже резонансу. І вони вже не можуть мовчати. Ви самі вже бачили, як ці шутристи, що там рили, як вони реаґують на камеру: вони вже тікають, ховаються. Хоч нібито вони працюють офіційно, а в результаті все одно бояться. Бояться, бо вони знають, що однак вивозять нелеґально, і багато. Дуже багато. 10 відсотків показують, а 90 відсотків вивозять чорним.

Змінити це все можна лише на законодавчому рівні і втручанням прокуратури, втручанням депутатів Верховної Ради.

Вже відкриті кримінальні провадження за деякими випадкам розкрадання. Зараз поліція займається – є справи. Особливо по Надвірній розбираються, бо там депутати вже зробили подання. Тому рух іде. І результат буде».

Джерело: Радіо «Свобода»

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

ЗАБУЖКО ДО САВЧЕНКО: НЕ ВІР НІКОМУ

Що треба знати, і чого нас не вчили в школі: дещо про чекістські «політтехнології», – написала у «Фейсбуці» Оксана Забужко.

«У 1970-ті найславнішим радянським політв'язнем був – ні, не Сахаров – а український історик Валентин Мороз. Чули про такого? Ні? Так отож…((

Герой-інтелектуал – саме його виступ на відкритому суді в січні 1966 р. став першим в СРСР публічним «правозахисним». Роки одиночного ув'язнення, голодувань, примусових годувань. Роки петицій, протестів, маніфестацій під радянськими посольствами по всьому світу. «Free Valentyn Moroz!» – було найпопулярніше гасло міжнародних правозахисних організацій. І в 1979-му славетного в'язня нарешті випустили – обміняли, разом із чотирма іншими, на двох упійманих радянських шпигунів. Коли він прилетів до США, розістеризоване діаспорне жіноцтво падало перед ним навколішки. Цілували руки. Кричали: «Слава майбутньому Президенту України!»

Тим більшим став наступний шок. Випущені слідом за ним дружина й син не впізнавали чоловіка й батька. Ніби відбулось «переформатування особистости» – колишні дрібні «вади характеру» роздулись до мегаломанського масштабу, і вся поведінка Мороза на Заході виглядала суцільною компрометацією українського правозахисного руху (між іншим, щось подібне, тільки менш скандально, відбулось і з «випущеним» Солженіциним – хоч того й не з тюрми випускали…)

«Казус Мороза» досі належно не проаналізовано. Зрозуміло, що доки Москва тримає в секреті архіви КҐБ, це й неможливо.

Але це не привід не винести з нього бодай елементарні уроки. І з них головний: у чекістській тюрмі людина, попри всю можливу увагу «всього проґресивного людства», перебуває в «чорному ящику» – є об'єктом «закритого експерименту».

На неї професійно чиниться постійний, 24 години на добу, тиск – інформаційний (їй створюють викривлену «картину світу»), психологічний (на те працюють спецлабораторії), фармакологічний (навіть Леонідові Плющу, якого французькі лікарі визнали здоровим, довелось після звільнення півроку лікуватися!), і бозна-який іще. Що довший термін експерименту, то більше шансів, що на виході з «чорного ящика» тюремники продемонструють «проґресивному людству» вже не суб'єкта власної волі, а несамовільного рознощика «зашитих» ними «програм» – Вінстона Сміта, випущеного з «кімнати 101».

І не розуміти цього, МОВЧАТИ про це, ба більше – створювати гучну презумпцію «героїзму й незламности», поки жертву замкнено в «чорному ящику», – значить грати по стороні тюремників.

Коли рік тому мене спитали, що я хочу переказати Наді Савченко, я сказала, що благаю її про одне – не вірити нікому, абсолютно НІКОМУ й НІЧОМУ з того, що допускають до неї «з зовнішнього світу». Просто, замкнути очі й вуха, як ченці-трапісти, – з усіх «контактів зі світом» залишити собі тільки хороші книжки. Зняти голодування. І пам'ятати про Валентина Мороза.

Чи переказали – не знаю. Можу тепер тільки повторити те саме ще раз, уже публічно. І рекомендувати спогади Раїси Левтерової-Мороз, героїчної жінки й Великої Українки родом з Донбасу (з приазовських греків), як книжку, конче потрібну ВСІМ.

Мастрід, що його слід вивчати в школах.

Уважно. З олівчиком. Не минаючи ні титли.

Повний текст спогадів за лінком: http://library.khpg.org/files/docs/1358354582.pdf», – написала Оксана Забужко.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Цей лист авторка опублікувала за два місяці до звільнення Надії Савченко. Судячи з її поведінки, дій і заяв на волі, його героїні так і не передали. І не прочитала вона спогадів Раїси Мороз. А жаль.

ДО СЛОВА: ГІПОТЕЗА

ПСИХВІЙНА: ЖЕРТВИ ЩЕ СХОЖІ НА ЛЮДЕЙ, АЛЕ ВЖЕ НЕ ЗОВСІМ ЛЮДИ

Коли все ж порівнюють Путіна з Гітлером (рідше зі Сталіним), мені спадає на думку ще одне порівняння – «зізнання» українських «диверсантів» із масовими самообмовами жертв репресій 1937 року («рив підкоп до Москви, щоб убити Сталіна» і т. ін.). Явні сліди кодування із втручанням у психіку.

Те, що реґулярно плете звільнена Надія Савченко, – з тієї ж сфери.

Приклади іншого зразка: після скандалу з допінг-викриттями всієї російської легкої атлетики раптово з інтервалом в 11 днів – 3 і 14 лютого 2016 року раптово померли два вищих керівники Російського антидопінгового аґентства («Росада») Синьов і Камаєв (останній, 52-річний, устиг повідомити, що готує книжку).

Хтось замітає сліди?

Не так давно аналогічно з невеликим інтервалом пішли з життя керівники операції з захоплення Криму.

І якщо раніше кодування ґрунтувалося на умовному сиґналі, за яким його отримувач повинен був сам звести рахунки з життям (після путчу в 91-му, потім колишні керівники Фонду держмайна України), то тепер, схоже, в Росії прорив: за умовним сиґналом (ну, скажімо, «Широка страна моя родная» телефоном) організм «справляється» сам без будь-яких ознак суїциду, тобто мозок дає установку на власне смерть, а не просто на самогубство (від алкозалежності «лікують», до речі, дуже схоже).

При цьому саме кодування, як і раніше, цілком може бути добровільним: просто без згоди на нього не буде призначення на посаду, при якій є допуск до певних секретів.

Все це, зрозуміло, тільки домисли. Жодних доказів. Набагато простіше все пояснювати випадковостями: і Ахромеєва – Пуго – Журбу, і Семенюк (Самсоненко) – Чечетова, і генералів, і вищих діячів «Росада» (одна абревіатура чого варта!)…

Гіпотезу – кожен вибирає для себе.

Як кожен має право вибрати і своє ставлення до можливості кодування масового – що нараз здичавілого-озвірілого населення РФ, включаючи колишню інтеліґенцію, що нашого Донбасу: ми навіть не усвідомлюємо самі, наскільки точні, вживаючи начебто метафору «зомбування».

Подробиці не складно нагуглити в розумних статтях фахівців на слова психотропна (психотронна) зброя. Див., наприклад, матеріал «Психологічна зброя – контроль розуму», а також літературу до нього.

Або – дослідження в цьому руслі щодо масового самогубства 1978 року в Джонстауні.

Якщо ж до цієї галузі відносяться і різкі відхилення у волевиявленні виборців – Brexit, успіх Трампа, то психвійна перейшла в цілком нову – зловісну – ГЛОБАЛЬНО-міжнародну фазу.

Що там собі думають шановні США? Невже їх теж Росія випередила й нахабно робить, що хоче?

Олександр КІРШ

ОБРАЗКИ З ЖИТТЯ

З ЦЬОГО ПОЧИНАЄТЬСЯ УКРАЇНА

Відділення одного з мобільних операторів. У черзі до терміналу з поповнення рахунку переді мною двоє людей: жіночка середніх літ і юна чи-то школярочка, а чи студентка.

Жіночка поповнює кілька рахунків. Дуже заклопотана: пильно заглядає то в карточки, то в телефон, то уважно відстежує хід операції на терміналі. Ось і завершила.

Підходить черга дівчинки, а я помічаю, що термінал «розмовляє» російською, тож тихенько делікатно шепочу їй: «Переключи мову». Дівча здивовано глянуло на мене й махнуло рукою: «Мені байдуже». Я стенаю плечима – ні, то ні. Але зауважую подумки: «Дитинко, з цього починається Україна». З байдужості до свого або з небайдужості навіть у таких дрібницях. Та ж навіть у Святому Письмі написано: хто вірний у найменшім, той і в великому вірний…

Тим часом термінал відповідає: «Аккаунт существует, пополнение возможно». Дитяті ж байдуже, що і якою мовою говорить – важливо лише поповнити. Отже, «возможно». Я, однак, завжди переключаю на українську, щоб було «можливо». І робитиму так завжди, навіть коли дуже поспішаю. З цього-бо починається Україна.

Дарія НАРІВНА

ПИЛЬНУЙ

БІОПАСПОРТ – ПЛЮСИ Й МІНУСИ

(Закінчення. Поч. у №№ 31–32)

НА ЩО ЦЕ ВПЛИНЕ

З іншого боку, як свідчить світова практика, відразу після запровадження таких документів починають розвиватися електронні сервіси. Тобто з'являється ще більше можливостей, не виходячи з дому, до прикладу, замовити чи отримати якусь послугу абощо.

Сервісна складова є дуже важливою. Але це питання часу. Тобто в жодній державі світу сервісна інфраструктура не створювалася до початку видачі документів. Той же шлях пройде Україна і найближчими роками ми побачимо суттєві переваги нового документа, – наголошує Гунько.

За словами керівника пресслужби Державної міґраційної служби України, новий паспорт у вигляді ID-картки відповідає усім останнім вимогам безпеки документів, що існують у світі. Образно кажучи, ID-картка, для України, певною мірою, це еволюція та крок уперед. У той час, як паперовий паспорт-книжечка, по суті, залишається бланком радянського зразка, котрий для «умільців» нічого не вартує підробити.

ЧИ ЗАХИСТИТЬ НА СТО ВІДСОТКІВ

За словами Олександра Ольшанського, експерта у сфері інформаційних технологій, зчитати дані про людину проблематично. При великому бажанні особисту інформацію про людину набагато простіше отримати, так би мовити, в іншому місці. Як зазначає експерт, якщо пластикова картка «правильно» зроблена, то говорити про небезпеку не доводиться.

Тим паче, що для безпечної системи захисту, зазвичай, використовують поєднання декількох факторів. Приміром: пластикова ID-картка + пін-код. Тоді це вважається надійною «конструкцією». Понад те, коментує Ольшанський, підробити таку «штуку» досить важко. В ідеалі можна, але така «процедура» обійдеться дуже дорого.

ЯКІ РИЗИКИ ЕЛЕКТРОННИХ ПАСПОРТІВ

Як зазначив у коментарі сайту Андрій Назаренко, генеральний директор української компанії в сфері запобігання кіберзагроз «Group FS», безпека залежить від того, як будуть захищені сервери, на яких зберігатимуться біометричні дані власника документа.

А ось єдина база даних, за словами Назаренка, це неправильно, тому що існує ймовірність, що отримати інформацію з Реєстру зможуть злочинці й недобросовісні чиновники. Тому, відповідальність, перш за все, лежить на центральному органі виконавчої влади з питань захисту персональних даних. Втім, як держава буде боротися з хакерами, поки що не зрозуміло.

До речі, на Заході теж не все безхмарно. У Німеччині хакери оприлюднили відбитки пальців прем'єр-міністра, щоб довести, як легко підставити людину, а в Амстердамі вчені в аеропорту декілька разів обманювали машину, яка зчитує дані, – каже Назаренко.

Ключовим питанням, зазначає експерт, щодо захисту є те, чи «перевірятиме мікрочіп право доступу сканера до електронних даних». Крім того, збережені на ньому дані можна зчитувати навіть тоді, коли паспорт знаходиться в кишені або сумці. Це знову ж говорить про те, що технології потрібно розвивати й удосконалювати.

Основна небезпека в тому, що після отримання електронних паспортів можна буде зберігати не тільки дані громадянина України, а й всю історію дій із паспортом, і навіть місце розташування власника.

І все таки, «електронізація» значно спрощує життя й економить час. Це хороша новація, але перш ніж її запускати, потрібно впевнитися в тому, що персональні дані по-справжньому захищені, і їх не зчитає будь-який смартфон.

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ДО ЦІЛЮЩОГО ДЖЕРЕЛА

Освітяни і просвітяни Снятинщини зі щирою любов'ю і втіхою здійснюють поїздки до високих літературних постатей України. Серед них найперше до Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки. При помочі районної освітянської профспілки (очільниця – Марія Слободян) педагоги-просвітяни (в кожному шкільному колективі краю впродовж останніх 25 літ активно діють осередки «Просвіти») побували в Каневі, Колодяжному на Волині, Новограді-Волинському, Нагуєвичах...

Цьогорічна дводенна їхня поїздка до малої батьківщини Каменяра та Львова була особливою, бо це рік Франкового 160-ліття.

Край Черемоша й Пруту, земля Василя Стефаника завжди з найвищим пошануванням переймалися його могутнім енциклопедичним Словом. На Снятинщині височать чотири пам'ятники письменникові – у Заболотові (1956), Белелуї (1958), Красноставцях (1961), Іллінцях (1992). Це ж саме на снятинському вічу 27 лютого 1892-го Іван Франко виступав кілька разів із питань тяжкої долі галицького шкільництва та його вчительства.

Впродовж свого свідомого життя Каменяр з особливою прихильністю ставився до багатьох відомих покутських родин та їхніх представників. Наталію Кобринську зі священичої родини Озаркевичів, що тривалий час проживала в Белелуї, І. Франко назвав «піонеркою жіночого руху» в Галичині, благословивши її творчі набутки та жіночий альманах «Перший вінок» (1884). У 1883-му родину Озаркевичів у Белелуї відвідав письменник з культурними діячами Наддніпрянщини О. Кониським та Ф. Миколайчиком.

Родина Гамораків зі Стецеви, в якій проживав після одруження з Ольгою Гаморак Василь Стефаник, підтримувала тісні зв'язки з І. Франком. Записи місцевих пісень і казок Марії Гаморак були опубліковані ним у журналах «Народ» та «Житє і слово».

Близькою Іванові Франку була родина Іванчуків з Іллінців. Поважним краянином був сільський дяк і учитель, громадський писар, чільний представник радикальної партії Михайло Іванчук (1854–1941). У його домі разом із М. Павликом та В. Стефаником у 1892 році побував І. Франко. Імовірно, що повертав до нього і в 1903 чи 1904 роках.

У горнилі воєнного та повоєнного лихоліття після Першої світової смерть скосила трьох синів Михайла Іванчука, січових стрільців, вояків Української Галицької Армії – Володимира, Олексу, Тараса, які були репресовані та розстріляні більшовицькою владою.

Донька Михайла Іванчука Стефанія, проживаючи у Львові, під час хвороби Івана Франка брала участь у написанні під диктовку його творів.

У Вовчківцях активно діяв осередок радикальної партії, очолюваний талановитим селянським оратором, відомим громадсько-політичний діячем на терені краю Григорієм Запаринюком (1837–1922). Іван Франко заприятелював зі згаданим активістом народних зібрань, учасником відкриття крайових читалень, спілок, позичкових кас, двічі відвідавши його оселю в рідному селі (1892, 1905).

Проїжджаючи залізницею зі Львова до Покуття, щоб звідси (залізнична станція Заболотів), ідучи до Косова, де проживав Михайло Павлик, чи на Верховинщину в Криворівню, де щоліта з 1900 по 1914 жив і творив, Іван Франко принагідно знайомився з покутськими поселеннями – містечком Заболотів, селами Троїця, Іллінці, Тростянець – їхніми читальнями та школами.

За переказами писаря громади села Тростянець Марка Лукинюка, в 1904 році сюди прибув І. Я. Франко, який заходив до голови читальні «Просвіта» Андрія Семенюка. А в 1906-му письменник відвідав сільську школу, подарувавши для читальні невеличку бібліотечку, разом з учнями побував біля криниці Довбуша. Директор школи і голова читальні села підтримували з Каменярем письмові зв'язки.

Сліди Івана Франка Стефаниковим краєм – то золоті, дорідні зерна, що обнадіюють у нелегкі літа нашого державницького відродження.

Дорога до Нагуєвич подарувала краянам світлі спомини про велета думки і поступу І. Я. Франка та водночас поетичні рядки від вражень про його малу батьківщину.

* * *

Нагуєвичі кличуть,
Нагуєвичі звуть,
Нині кожному личить
Хоч би день там побуть.

Хоч би день, хоч хвилину –
Мов святий інтерес.
Тож туди і полинув
Наш просвітній «Експрес».

Через води і доли,
Через прихисток гір.
Не тепер – то ніколи.
Мчати мусим до зір!

Фініш близько... Ясниться!
Втіха повнить наш слух:
Це ж отут ця землиця,
Що відроджує дух.

Ось та рідна хатина,
Де він жив і творив,
Перед нами проплинув
Днів дитячих порив.

Ген колисочка Сина,
Що гойдала з ним світ.
Підростав тут хлопчина,
Кував крила в політ.

Оця батьківська кузня
Дарувала їм гарт.
Праця віща і мужня
Злота гідного варт.

Тут Поета стежина,
Цей в зупиночках ліс,
Як пахуча хлібина
В долю Генія вріс.

Були згоди й незгоди,
Малось гірш й несогірш...
Стань-но, екскурсоводе,
Ще нам щось розповіш.

Словом вільним знов сіє,
Скарбів суть розмика...
Ми були у Месії,
Ми були у Франка!

Нагуєвичі кличуть –
Лиш туди нині путь,
Бо це кожному личить
Хоч би день там побуть.

Мирослав ПОПАДЮК,
голова Снятинського районного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

«ПРОСВІТА»

«Просвіта» є, «Просвіта» буде,
«Просвіта» вічно є жива,
Допоки в нас є Україна
І українець ще живе.

Бо нам «Просвіта» кожноденно
Усе щось нове принесе,
І ми радіймо, що сьогодні
Вона нагадує про те.

Як жили наші колись предки,
Які в них звичаї були
І як любили Україну...
Аж раптом ті до нас прийшли...

Вони зламали наші душі,
Усе змінили на своє,
Бо їхня правда – смертна кара,
І так згубили ми своє.

А нині ми, коли є вільні,
Невже ми ледарі такі,
Невже забудем про минуле
І будем жити так собі.

Без права голосу свойого
І будем вірити, що ми –
Молодші браття москалеві
Та ще і славити його.

Тому сьогодні ми із вами
Високо голови несім.
У нас історія багата,
І ми це людям донесім.

Тому вступайте у «Просвіту»,
Культуру сійте і добро –
Нехай зійде на нашій ниві
Лише любов і згине зло.

Степан МАЗУР, *голова Бовшівського осередку «Просвіти» Галицького району*

АГІЙ!

ВИШИВАНІ ПАТРІОТИ

Крамниця «Українська вишивка» у середмісті. При вході на банері зустрічає дівчинка в національному строї. Всередині дівчата-продавці – теж у вишиванках, вже трохи осучаснених. Завжди приємно вражало, коли заходила в крамницю, що власне ці дівчата, поки нема відвідувачів, не марнували час, а трудились, вправно орудуючи голкою. Таке не часто побачиш – переважно продавці або по телефону розмовляють у вільний час, або пліткують, коли їх декілька, або есемески пишуть чи в Інтернеті сидять, в найкращому випадку – розв'язують кросворди. А тут такі бджілки, такі трудівниці... Та ще й така справа їхня благородна – сприяти збереженню і розвиткові національних традицій вишивання.

Сьогодні забігла про щось запитати, чи є воно в них. Розглядаюсь. Продавчиня мало не під столом щось розкладає, перекладає, сортує. Знов приємно споглядати – трудяться бджілки. Але що ж так неприємно муляє слух? Ніяк не збагну, що саме. Запитую, що мала спитати, але відповіді не чую. Не розумію знов чому, адже дівчина наче ворушить устами. І щойно тоді до свідомості долинає голосне: «Я оглянулся посмотреть, не оглянулась ли она, чтоб посмотреть, не оглянулся ли я». Знов і знов: «Я оглянулся посмотреть...» І знов і знов: «оглянулась ли она...»

«Дівчинко, – кажу, – ваша «патріотична» музика така голосна, що не чую ні себе, ані вас». Продавчиня говорить голосніше, а я далі не чую, та й охота про щось запитувати відпадає. Разить дисонанс наповнення крамниці й музики. Саме тут вона зовсім не пасує. Саме тут вона все псує. А де, зрештою, пасує? Хіба «в русской глубінкє». Бо там вона органічна. В Україні – аж ніяк. Ще й у такому місці, ще й у такий воєнний час (та навіть не воєнний).

...Отакі ми вишивані патріоти. Гроші заробляємо на одному – тому, що в тренді, тому, що актуальне, що популярне, а любимо й справді поширюємо інше. І це вже на підсвідомому рівні, бо не певна, що дівчинка зрозуміла моє зауваження. Хоч ні. Здається, все ж потяглась рукою до комп'ютера, щоб або стишити звук, чи переключити пісню.

Хочеться вірити, що таки переключити.

Дарія НАРІВНА

ДОСВІД

ЯК ЗАРОБИТИ ДОДАТКОВУ ПЕНСІЮ, ЗНАЮТЬ У КОЛОМИЇ

У Коломийському об'єднаному управлінні Пенсійного фонду України інформаційну кампанію про перспективи впровадження накопичувальної системи пенсійного страхування розпочали із зустрічі з працівниками місцевої мережі аптек «Здоров'я».

Вибір не був випадковим: саме в цих закладах працює більшість молоді, а якраз на них у першу чергу розрахована накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Перший заступник начальника управління Ярослав Тодорів розповів про основні засади внесеного нещодавно Урядом законопроекту щодо пенсійного реформування, зокрема запровадження з липня 2017 року накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій.

Молодь, дізнавшись про особливості й переваги запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування, дійшла до правильного висновку: якщо брати в ній участь, то на старість можна отримувати додаткову пенсію.

Володимир КРИВОРУЧКО

ЮВІЛЕЙНЕ

ЮНІ ТАЛАНТИ – ВЕЛИКОМУ!

Цьогоріч Україна святкує славний ювілей – 160-річчя Івана Яковича Франка.

Святкові урочистості, приурочені до ювілею Каменяра, відбулися у Бортниках, що на Тлумаччині. Недільної днини громада села зібралася у Народному домі на святковий концерт дитячої творчості «Наші таланти тобі, Каменяре!». Концертну програму підготував і провів директор Народного дому Володимир Слободян.

У програмі свята звучала Франкова поезія, пісні у виконанні дитячих колективів. Глядачі мали змогу побачити хореографічні постановки «Україно, краю милий» та «Сорочка мамина біла, біла...» у виконанні старшої та молодшої дитячих груп (керівник – сільський голова Галина Слободян).

Надія Крив'як та Дмитро Слободян подарували присутнім «Віденський вальс» (хореограф – вчитель початкових класів Ольга Іваньо). Бальний танець «Ча-ча-ча» виконали Настя та Юлія Томин.

Бурхливими оплесками глядачі зустрічали наймолодших учасників святкових урочистостей – Наталю Гарасимів, Максима Козака, Аліну Опар і Тетяну Сенів, які декламували поетичні рядки про «Ту кузню, де кують», «Кращу зброю замість пут...» із поезій Івана Франка.

Завершальним акордом концерту став козацький марш під синьо-жовтим знаменом у виконанні дитячого колективу сільських хлопчиків та дівчаток.

Усі свої творчі таланти юні бортниківчани вплели у вінок слави Великого Каменяра у рік його ювілею... А завідувачка сільської бібліотеки Наталія Громадюк під час урочистості презентувала жителям села викладку художньої та документальної літератури, присвячену ювілею Каменяра «Дух, що тіло рве до бою...» Вона наголосила, що Іван Франко – це поет, філософ, великий знавець найпотаємніших струн людської душі, якщо по-справжньому заглибитись у творчість Франка, то можна знайти відповідь на всі запитання людського буття...

Мар'яна КОЗЛОВСЬКА,
вчитель української мови та літератури с. Бортники Тлумацького району

На світлині:
Під час урочистостей вшанування 160-их роковин Івана Франка у Бортниках

ТВОРЧІСТЬ

ЙДУ ДО ВАС ІЗ ЛЮБОВ'Ю

Просвітянка, поетеса, співачка, гуморист, автор-виконавець своїх поезій, пісень, гуморесок Ганна ПОПОВИЧ народилась у казковому краї – леґендарному куточку Карпат – у селі Поляниця (колишня назва села – Поляниця Поповичівська поблизу міста Яремче, де ще й зараз будується туристично-відпочинковий комплекс «Буковель») в родині службовця.

Засинала мала Ганнуся під спів маминих колискових і татові розповіді – про ліси, діброви, під авторські мамині вірші та казки. Росла Ганна в оточенні дуже цікавих людей, які мали великий вплив на розвиток її творчих здібностей, світогляду, на усвідомлення патріотизму.

Із самого дитинства Ганна росла мудрою, доброзичливою та цікавою дівчинкою. В три роки вона говорила віршованими фразами, повторювала мамині пісні, чим приносила задоволення і радість гостям, які часто бували в домі лісничого, родичам та близьким великої родини Поповичів. Талант віршування та вміння співати, а ще – людяності й доброти у Ганни – від Бога і мами – Марії Юріївни Попович, яка дуже шанувала Шевченка, знала весь «Кобзар» напам'ять, склала безліч віршів та пісень, була незмінною співачкою на весіллях Поляниці та навколишніх сіл.

Мудрості, цілеспрямованості, українолюбства вона набралася від тата Івана Юрійовича Поповича, який навіть у той нелегкий радянський час зумів зберегти в собі порядність, патріотизм, не піддався тиску і не вступив до лав комуністичної партії. Коли дружина Марія якось сказала невпевнено: «Та, може би, ти підписав ту партію. Може би, дітям легше було», то розлютила Івана Юрійовича тією необережною фразою, і він сказав: «Нізащо! Я не вступлю в ту жидівсько-крів'яну кацапську партію, що окупувала і нищить мою Україну, нищить її мову, поля і красу. Я ніколи не зраджу

Україну!» – «Тихо! – сказала дружина, – ще діти не сплять, комусь скажуть!» – «Наші діти мудрі, цього не зроблять! Але вони, наші діти, будуватимуть нову державу. Я вірю в це! Хоч би дочекати». Не дочекався. Засудили на 5 років. Відбув за вигадане звинувачення із такими ж патріотами, греко-католицькими священиками. Били, катували, пальці в дверях затискали. Але заяву, вигадану самими енкаведистами, не підписав. Пішов із життя рано, залишивши дітей школярами.

Ганна Попович вчилась дуже добре. Творчі здібності помітили вчителі музики під час навчання в музичній школі, поетичні здібності – вчителька української мови та літератури. І вже вірші Ганни Попович друкувались у газеті «Молодь Закарпаття» ще коли Ганна навчалась у 6–7 класах. Вона на той час навчалась у Ясінській середній школі Рахівського району Закарпатської області.

Навчаючись у Тернопільському педінституті, входила в літературно-мистецьке об'єднання «Молоді поети Надзбруччя» при молодіжній газеті «Ровесник», була солісткою Оркестру народних інструментів інституту, вокально-інструментального ансамблю «Прометей». Тоді вона об'їздила з ансамблями весь колишній Радянський Союз, її голос звучав зі сцен Києва, Кишинева, Мінська, Софії, Варшави, Будапешта...

Ганна Попович – член літературної студії «Бистрінь», що діє при Надвірнянській газеті «Народна воля» і через рік святкуватиме своє 30-річчя. Співавторка книжок «Купальська слива», «Літоплин над Бистрицею», «Сонячні обрії слова», «Запалім серця для України», а також співавторка 16-ти альманахів Клубу любителів слов'янської поезії в Івано-Франківську, співавторка 8-ми стопісенних дисків «Українська весільна» (запис 5 пісень в кожному – на просвітянській студії Василя Мельниковича «Млин», тиражування на студії «6 секунд» Василя Вагилевича в Калуші).

Ганна Попович – володарка 10-ти дипломів лауреата Міжнародних фестивалів у різних містах України та за кордоном, 2-ох гран-прі на XIII Міжнародному гуцульському фестивалі в номінації «авторство» за авторську пісню «Татусь» (2003), в Будапешті на Фестивалі національних меншин, де представляла Україну, за авторську пісню «Я упаду в твої долоні» у номінації авторська пісня (2005). Одержувала винагороди і в номінаціях «авторська поезія» (2006). А в номінації «гумор» на трьох фестивалях «Бербениця фіґлів» отримала три бербениці бринзи за авторські гуморески. А ще вона частий гість у ОНД «Просвіта», на вечорах відпочинку, в яких співає, читає свої вірші й гуморески. Словом, веселить і надихає людей до життя. Бо йде до них з любов'ю.

Богданка МИХАЙЛІВ

НЕЗАБУТНІ

ВІДДАЛИ ШАНУ МИКОЛІ ПРИСЯЖНЮКУ

В селі Слобідка Тисменицького району на приміщенні Будинку культури відбулось урочисте відкриття меморіальної дошки Миколі Васильовичу Присяжнюкові – заслуженому працівнику культури України, співаку, поету, композитору, просвітянину, лауреату Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів, директору Центру слов'янської культури в Донецьку, автору тексту і музики гімну села. Місцем його народження та місцем його вічного спочинку є село Слобідка. Але 30 із 54 прожитих ним років він присвятив Донеччині. Він народився 25 жовтня 1961 року, в Слобідці проживають його рідні та батьки, друзі. Сюди він часто приїжджав із Донецька, куди його закинула доля 30 років тому.

Згадати про нього та поділитися спогадами прийшли мешканці села, родина і представники громадських організацій.

На початку відбулась панахида, яку відслужив о. Роман. Пролунав Гімн України. Отець Роман розповів, як у селі шанують знаменитого земляка і висловив пропозицію назвати Будинок культури іменем Миколи Присяжнюка. Висловив надію, що в рідній школі 1 вересня на першому уроці згадають про Миколу Васильовича як талановитого педагога, співака та автора гімну села, який часто звучить на заходах у Слобідці. Він наголосив, що Микола похований у рідному селі після жорстокого вбивства в Донецьку 1 квітня 2016 року та висловив сподівання, що громада села, рідні, друзі й громадськість спільно на могилі відкриють гідний пам'ятник.

Далі слово мав заступник голови Івано-Франківського обласного товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, народний депутат 1 скликання, член Національної спілки письменників України Дмитро Захарук. Адже Микола Васильович був незмінним головою Донецького міського товариства «Просвіта». «Микола Васильович був великим українцем. Він є членом сільської громади. Сільська громада – це не тільки ті люди, що сьогодні тут безвиїзно проживають, а й ті, що пішли, і ті, що ще будуть тут жити. Бог мало кому дає талант, і громада, і суспільство мають цей талант шанувати. Такі люди – це гордість України, це гордість села. І треба, щоб діти пишалися ним і могли сказати: я звідти, звідки наш славетний земляк Микола Присяжнюк», – сказав він.

Микола Пантелюк – гетьман Українського козацтва розповів про титанічну роботу Миколи Васильовича, починаючи з його приїзду в 1986 року в Донецьк після закінчення Харківського інституту культури, з відродження української культури на Донеччині. Вже 1989 року він організовує перший і єдиний україномовний вокально-інструментальний ансамбль «Воля», з яким 1991 року бере участь у конкурсі «Червона рута» в Запоріжжі. А в 1992 році організовує перший у Донецьку молодіжний фестиваль популярної музики «Вітер зі сходу». Жоден державний чи громадський захід не обходився без участі талановитого організатора Миколи Васильовича чи-то на посаді директора палацу культури ім. О. Пушкіна, чи-то на посаді директора школи мистецтв, чи-то на посаді директора Палацу культури Донецького металургійного заводу (тепер – Центр слов'янської культури). Він допомагав безвідмовно всім, чим міг, школам, громадським організаціям, церквам Завдяки його роботі Донецьк перестав бути духовною провінцією.

На заході був також Олександр Жилак – голова громадської організації галицького товариства «Говерла», заснованого в Донецьку, та Василь Футулуйчук.

Син Тарас подякував усім, хто прибув на вшанування. У родини, друзів, просвітян Миколи Васильовича виникла ідея видати книжку спогадів співробітників, земляків, родичів, друзів, знайомих, учнів про цю непересічну, щиру, талановиту, обдаровану й видатну особистість, про його роль у культурному житті Донецької області й України. Особливе прохання поділитися спогадами до тих, хто брав участь у дев'яти Всеукраїнських конкурсах «Джерело», директором якого він був. Мріяв провести десятий, ювілейний. Не судилося. Адже поки людину пам'ятають, доти вона жива. Він любив нас усіх, та найбільше любив Україну. Певно, в цьому є та найважча провина його. Пам'ятаймо й шануймо.

На закінчення прозвучав гімн Слобідки у запису Миколи Васильовича Присяжнюка.

Прес-центр ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ІСТОРІЯ

ОБЕРТИН У СЕРЦІ БЕРЕЖУ

Так називається краєзнавча книжка, впорядкована Світланою Яцик, Романом Яциком та Марією Станіславською до 600-річчя першої писемної згадки про Обертин.

Видання поділене на розділи: «Обертин у спогадах і нарисах», «Бувальщини Обертина», «Обертин у леґендах», «Вірші про Обертин», «Жартівливі вірші», «Пісні про Обертин», «З народного», «Казки. Притчі Обертина», «Обертинські традиції». Окремо подані інформація про авторів творів, книжки про Обертин, список використаної літератури.

Відрадно, що на сторінки краєзнавчого видання запрошені не лише місцеві автори, але й із Коломиї – члени НСПУ Василь Рябий та Іван Війтенко, літераторка Надія Голіней, тележурналіст Василь Нагірний, з Косова – Аделя Григорук та інші. Упорядники подякували всім за просвітянський внесок, зокрема, обертинським бібліотекам за надані матеріали з фондів та за участь працівниці Коломийської бібліотеки № 3 для дітей Тетяні Власій.

Книжка, яка побачила світ у видавництві «Нова Зоря», має триста двадцять сторінок, розрахована на учнів, учителів, студентів, бібліотекарів, краєзнавців, усіх, хто цікавиться культурною спадщиною краю. Її виданню посприяли багато громадян, зокрема селищний голова Віктор Хамут. Поблагословив видання о. Ігор Пелехатий.

Володимир ФРАНКЕВИЧ,
просвітянин

ДАРУНОК

ВІД АВСТРАЛІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Коломийський Музей писанкового розпису поповнився колекцією писанок австралійських мисткинь, яку вони присвятили 25-ій річниці Незалежності України.

Подарунок музею – десять писанок, написаних на страусиних, гусячих і курячих яйцях, – привезли голова Союзу українок Австралії Галина Касіян та секретар Союзу українських організацій Австралії Ірина Андреєва.

Ідея створення колекції писанок спеціально для коломийського музею належить Марусі Яроцькій-Юрків – активній

союзянці, голові Єпархіальної ради УГКЦ Австралії, Нової Зеландії та Океанії. Пані Марія – фаховий архітектор, захоплюється графікою і малярством. У її творчому доробку чимало творів, створених під впливом подій в Україні. У подарованій колекції мисткиня розробила дизайн для п'ятьох писанок, який втілила художниця Кейко Суходоляк – за походженням японка, одружена з українцем. Інші писанки авторства Христі Клим, сестри Мокрини, Гені Бобешко та Наталі Федик.

У кожній із цих писанок гармонійно поєднано українську символіку й орнаментику з традиційними мотивами аборигенів Австралії, що свідчить про міцний зв'язок української діаспори далекого зеленого континенту з Україною.

Колекцію австралійських писанок можна оглянути в експозиції музею.

Оксана ЯСІНСЬКА

НУМІЗМАТИКА

КАРБОВАНІ ЗОЗУЛИНІ ЧЕРЕВИЧКИ

Національний банк увів в обіг пам'ятну монету «Зозулині черевички справжні».

Вона присвячена зникаючому виду багаторічної трав'яної рослини з родини орхідних, занесеного в Червону книгу України, – зозулиним черевичкам справжнім.

«Ці чарівні квіти, одні з найвідоміших орхідей Північної півкулі, які своєю оригінальною красою нагадують черевички східних народів», – повідомляє НБУ.

Монету виготовлено з двох матеріалів: срібло й нейзильбер. На аверсі монети в обрамленні вінка, утвореного з зображень окремих видів флори й фауни, розміщено малий Державний Герб України та написи: Україна / 10 / гривень / 2016.

На реверсі монети зображено квітку й розміщено напис півколом: «зозулині черевички справжні» (угорі), Cypripedium Calceolus L.

ЮВІЛЕЙНЕ

ТИТАН ДУМКИ І ПРАЦІ

(Початок на 1 стор.)

Коли розпочалася Друга світова війна, він уже був під пильним наглядом радянських спецслужб. 18 червня 1941 р. синові Івана Франка Петру виповнився 51 рік. Якраз цього дня за ним прислали авто й наказали негайно збиратися… Тоді його дружина Ольга востаннє бачила свого чоловіка і все своє довге життя очікувала повернення у Львів, рідний дім. Та марно. Побутують перекази, що Петро загинув 28 червня 1941 р. при спробі втекти з поїзда, інші, що його з другими в'язнями спалили у будівлі енкаведисти на сході України під час наступу німців.

У сталінських концтаборах перебувала і донька Петра – Віра.

Радянські «визволителі» пустили в гру і другого сина Івана Франка – Тараса, який навчався у Львівському і Віденському університетах. Проживав із родиною в Станіславі, Львові, Києві. І не зі своєї ласки міняв місце проживання. Весь час був під наглядом радянської влади. Нікому з його родини не можна було виїжджати з Києва без дозволу спецорганів. Та 1968 р. якось зумів приїхати в Долину, село Лолин, в якому неодноразово бував його батько, закоханий у доньку місцевого москвофільського священика Рошкевича – Ольгу. Та організувати зустріч учителів із сином Франка Долинський райком КПУ відділу народної освіти заборонив… Мовляв, цей чоловік уже не тямить, що говорить, стверджує, що його батько не таким був, яким його змальовують у різних виданнях і підручниках.

Гірка доля спіткала і доньку Івана Франка Анну, яка вимушена була проживати за межами рідного краю. Друга світова війна застала її в Чехословаччині, де радянські енкаведисти арештували її чоловіка, та вона зуміла вирвати його на волю й перебратися до Австрії, а потім – на постійне місце проживання у Канаду (Торонто). Її праці, зокрема, і про батька, та націоналістичні погляди комуністичні ідеологи ретельно приховували. Навіть внучці Івана Франка Зеновії тодішня влада не давала спокою, вимагала від неї писати, що він був завзятим борцем проти українських «буржуазних» націоналістів.

НАРОДИВСЯ ПІД СЕЛЯНСЬКОЮ СТРІХОЮ,

а своїм розумом сягнув верховіть людської думки. Своє дитинство описав в оповіданнях «Малий Мирон» (так називала ще іншим іменем його матір згідно з народними віруваннями, аби вберегти від злих духів синочка), «Під оборогом», «У кузні» та інших.

За три роки до смерті написав статтю «Моя вітцівська хата», в якій описав, що рідна хата була під солом'яною стріхою, пошита житньою соломою, повернена вікнами до півдня. У хаті не було комина, дим виходив на сіни, де можна було і вудити м'ясо…

Охрестив Івана о. Йосиф Левицький, автор руської (української) граматики, різних статей, перекладач Ґете.

Батько Яків, або Яць Коваль із Гори, як його називали, користувався великою пошаною і в сусідніх селах. У батьківській кузні провів найщасливіші дні свого дитинства.

На шостому році життя тато віддав сина до початкової школи в сусіднє село Ясениця-Сільна. Там він вчився два роки, навчився читати польською і німецькою мовами, писати, лічити. Жив у свого вуйка, брата матері Павла Кульчицького, який за 10 днів навчив його читати по-українськи.

Тут його навчили і співати до Служби Божої.

Іван Франко глибоку повагу й любов до батька, який був неписьменним, проніс через усе життя. До останніх хвилин життя носив у серці й світлий образ матері з роду дрібної шляхти Кульчицьких.

Мати Марія Кульчицька виходила заміж у 25 років за Якова Франка, вдівця, старшого від неї на 20 років. Пісні, які вона йому співала, вчили любити людей, рідний край, красу і добро. Це було єдине віно, яке він виніс із батьківської хати.

Після дворічного навчання в Ясениці-Сільній Франка віддали на навчання до так званої нормальної школи отців-василіян у Дрогобичі. Тут він склав екзамен за перший клас і його відразу зарахували до другого. Через два місяці після першого року навчання в Дрогобичі помер батько. Мати залишилась із чотирма дітьми. До неї пристав молодий парубок із Ясениці-Сільної Гриць Гаврилик, котрий мав трохи грошей, зароблених у Бориславі при нафтових ямах. Завдяки вітчиму закінчив нормальну школу і вступив у Дрогобицьку гімназію якраз тоді (1868), коли викладання німецькою було замінене на польську. У гімназії, де вчився протягом восьми років, починає писати. Першим друкованим твором Івана Франка була поезія «Народна пісня», вміщена в журналі «Друг» (1874). Вірш підписаний псевдонімом «Джеджалик». Інші твори теж підписував псевдонімами. Всіх їх нараховується 100 (Мирон, Мирон Сторож, Мирон Ковалишин, Руслан, Іван Живий, Невідомий…).

Був у дружніх, теплих стосунках з родиною Косачів, у яких гостювала ціле літо його дружина з дітьми. Поважав не тільки Олену Пчілку, її брата Михайла Драгоманова називав найліпшим своїм учителем. Та найбільше Франко цінував Лесю Українку, якій відкрив шлях у літературне життя. Мав феноменальну пам'ять. Прослухану лекцію міг переказати майже дослівно. Майже напам'ять вивчив усі твори Т. Шевченка. Захоплювався Шекспіром, Гейне, Гофманом, П. Кулішем, П. Мирним… а також Біблією.

Коли заходила мова про біблійного Мойсея, Святе Письмо, історію Церкви, то можна було подумати, що Франко – доктор теології. Ходив до церкви і радо ставав у крилосі, бо знав відправу, як добрий дяк. Дуже цікавився бібліотеками, старовинними книжками. Досконало знав польську історію і літературу.

Протягом десяти років (1887–1897) працював у редакції польської газети «Кур'єр Львівський».

Крім польської, бездоганно володів німецькою, добре знав латинську, грецьку, російську мови, міг розмовляти чеською, сербською, французькою, італійською… На старості, як казав, вивчав й англійську. По суті володів 14 чужими мовами, п'ятьма писав власні твори (українською, польською, німецькою, російською і болгарською). Перекладав з польської, німецької, чеської, болгарської, сербської, індійської, албанської, норвезької, португальської, італійської, румунської та інших мов.

ЩО ЛЮБИВ

Ранесенько вставав з ліжка і босоніж по росі спішив у ліс збирати рижі та всякі губи (гриби), бо розумівся на них, як професор ботаніки. Гриби – то була його страсть. А друга – риби й раки. Третє, що дуже любив – то були старі ґазди-філософи та баби-відущі. Одним словом: риби, раки, апокрифи. Та найбільшою любов'ю поета, зітканого з найніжніших людських почуттів, була любов до дітей.

Сьогодні найменші читачі знають його як автора «Лиса Микити», «Олівця», «Грицевої шкільної науки», «Захара Беркута» та інших творів.

Нас і сьогодні полонять ідеї й думки письменника в їхній нерозривній єдності з поетичним образом. Ідеали гуманізму, висока майстерність їхнього розкриття в монументальних образах становлять творчість Івана Франка поряд із творчістю епохи Відродження.

Не байдужим був і до мандрівок.

Влітку, після закінчення сьомої кляси гімназії, вперше не поїхав додому пасти худобу й допомагати в господарстві, а вирушив у мандрівку по Дрогобиччині й Стрийщині. Залізницею доїхав до Стрия, а звідти сільським трактом за маршрутом Верхнє Синьовидне – Побук – Бубнище – Тисів – Церківна – Старий Мізунь – Велдіж (Шевченкове) – Лолин. Навчаючись в університеті, Іван Франко вступив до студентського Академічного кружка (гуртка), який видавав журнал «Друг». У цьому журналі друкує першу свою повість «Петрії і Добущуки», в якій згадується і Гошівський монастир, де побував, а також чудотворний образ Богоматері, село Гошів. Згадує письменник і Долину, Велдіж (Шевченкове) та Людвиківку (Мислівку) в оповіданні «Вугляр», коли пішки добирався до села Лолина, своєї коханої Ольги Рошкевич. Був він не тільки в Долині, де виступав на окружному вічу 21.08.1884 р., а й Болехові, Вигоді та інших навколишніх селах.

Іван Франко – учасник розробки маршруту подорожі української молоді (Дрогобич – Східниця – Урич – Корчин – Розгірче – Бубнище – Болехів – Калуш – Станіслав – Коломия – Делятин, Дора – Микуличин – Чорногора – Жаб'є – Устеріки – Вижниця).

СИНІ ГОРИ НЕ ЗАБУДУ…

Життя і творчість Каменяра тісно пов'язане з колишньою Станіславщиною. Тут він мав друзів та однодумців, тут теж з'являлися на світ його геніальні твори. Тож цілком справедливо ім'ям велета думки у 1962 р. названо обласний центр України – місто Івано-Франківськ. У багатьох населених пунктах області Іванові Франку споруджено пам'ятники, в т. ч. у Лолині, Вигоді, Болехові, а також його іменем названо вулиці.

Протягом 1885–1886 рр. був двічі в Києві на запрошення діячів культури. Тут він познайомився і заприятелював з М. Лисенком, сім'єю Косачів, І. Нечуєм-Левицьким, М. Старицьким, Т. Рильським та іншими.

Навесні 1886 р. приїжджає до Києва, одружується з Ольгою Федорівною Хоружинською. Цей шлюб не випадковий. Іван Франко був великим прихильником ідеї соборності України. На його весіллі говорили, що цей шлюб – символ єдності заходу і сходу України. Не випадково назвав письменник одного з синів Тарасом, а було у нього три сини (Андрій, Тарас, Петро) і одна донька Анна.

У той час у Галичині іменем Тарас дітей ще, мабуть, не називали. Лише пізніше у краї особливої популярності й слави набув поет Тарас Шевченко і відповідно таке ім'я.

1890 р. Іван Франко бере участь у заснуванні «Української радикальної партії». Цього року написав докторську дисертацію про Івана Вишенського і зробив спробу захистити її у Львівському університеті, але йому відмовлено на підставі, що він не прослухав лекції за 8-ий семестр, отже, не мав ще диплома про вищу освіту. Цей курс він прослухав у Чернівецькому університеті у 1890/91 навчальному році.

Восени закінчив драму «Украдене щастя», в 1893 р. одержав за неї премію в 200 гульденів. Драма вперше була поставлена у Львові 16 вересня 1892 р. і мала великий успіх.

21 січня 1893 р. Іван Франко вдруге прибув до Відня і складає докторський екзамен, працює над дисертацією про Івана Вишенського. У травні її закінчив і подав до Віденського університету. 28 червня 1893 р. Іванові Франку було присуджено вчене звання доктора філософії.

Галичани чотири рази висували його кандидатуру в депутати галицького сейму та австрійського парламенту (1877, 1860, 1889 і 1892), але внаслідок беззаконня жодного разу не був обраний.

ДУХ, ЩО ТІЛО РВЕ ДО БОЮ

У 1904 р. подорожує Італією, а 1905 написав і видав поему «Мойсей», яку читав у різних містах Галичини. Саме цього року з Чернігова до Львова завітав М. Коцюбинський. З хвилюванням згадував він пізніше про зустріч з Іваном Франком:

«У своїй убогій хаті сидів він за столом босий і плів рибацькі сіті, як бідний апостол. Плів сіті й писав поему «Мойсей». Не знаю, чи попалася риба в його сіті, але душу мою він полонив своєю поемою».

Поема «Мойсей» – твір, що вважається гідним порівняння з найкращими поетами світової літератури. Тут примат духу поставлено високо понад усі можливі матеріалістичні доктрини. Франко показує візію замученого народу, паралітика на роздоріжжі, проте, призначений повстати силою свого духу і стати господарем української землі від Карпат по Кавказ і зайняти гідне місце в колі вільних народів.

Степан ЯНКОВСЬКИЙ, *член НСКУ*

(Закінчення у наступному числі)

З РОСИ І ВОДИ!..

У ці дні Степан ЯНКОВСЬКИЙ, член НСКУ, почесний голова Долинського РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка святкує 85-літній ювілей. Правління, Рада ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка вітають відомого просвітянина і невтомного просвітителя, будителя українського духу й засадничого будівництва Української держави зі славним ювілеєм.

Зичимо здоров'я міцного, розуму ясного, духу незламного і многих благословенних Господом літ.

З роси і води!..

З РОСИ І ВОДИ!..

НЕЗЛАМНА ДОЛЕЮ

Живе в Коломиї талановита поетеса Надія КМЕТЮК.

Народилася 25 серпня 1961 року в селищі Ланчин Надвірнянського району. Закінчила Коломийську ЗОШ № 1, навчалася в Чернівецькому медичному інституті, але не закінчила навчання за станом здоров'я. Вона – авторка збірок «Божі очі» (1996), «Ave Маріє» (1998), «Повертайтеся живими» (2014), численних публікацій у пресі, колективних збірниках і антологіях. Лауреатка премії імені Марійки Підгірянки в галузі літератури та мистецтва обласного товариства «Просвіта», перша лауреатка премії імені Андрея Шептицького, лауреатка премії імені Тараса Мельничука.

Вірші Надії зі збірки «Повертайтеся живими!» екранізовані й демонструвалися по місцевому телебаченню на каналі НТК. В Інтернеті на сайті Чернівецько-Коломийської єпархії Української Греко-Католицької Церкви ви можете переглянути сторінки з її віршами. Є книжка «50 найвідоміших людей Коломийщини», де вміщена інформація про Надійку, в Інтернеті – посилання, інформація про книжку та фото Надійки.

Твори поетеси та її творчість вивчають у школах, пишуть наукові роботи. В бібліотеках, будинках культури в місті і в селі її твори читають як окремі читачі, так і на масових заходах. Відомі її вірші і за межами області – Київ, Слов'янськ та інших містах сходу, півдня й півночі.

Мене доля давно звела з Надією. Але, на жаль, ми спілкувалися через батька, маму або по телефону.

Хочу від себе, працівників бібліотеки, шанувальників творчості, читачів привітати ювілярку. Побажати міцного здоров'я, нових віршів, багато шанувальників творчості, Божого благословення та моральної і матеріальної підтримки керівників міста, медиків та меценатів.

Тетяна ВЛАСІЙ, *бібліотекар бібліотеки № 3 для дітей м. Коломия*

ЮВІЛЕЇ

З ГУМОРИСТИЧНИМ НАСТРОЄМ

Свій ювілей відзначає коломийський лірик і гуморист, член літературного товариства «Плин», лауреат премії імені Леся Гринюка та імені Тараса Мельничука, просвітянин Василь МИХАЙЛИЩУК.

Народився В. Михайлищук у П'ядиках на Коломийщині 11 вересня 1956 року, звідки родина переїхала в Росохач на Городенківщині. Здобув середню спеціальну освіту, працював заступником машиніста електровоза, будівельником, різноробочим. У вільний час віршував, видав збірки лірики «На терезах неспокою», «Сльозина в терні», «Засів долі», «Травневе зело», гумору та сатири – «Веселі витребеньки», «Ґаздівські кавулі», «Писана торба». Він – автор багатьох публікацій у місцевих газетах «Коломийський вісник», «Вільний голос», «Край». А ще він помітний у пісенній творчості, на його слова місцеві композитори Євген Боднаренко, незабутній Степан Ткачук та інші написали пісні.

Лірика лірикою, що підтримали в передмовах до книжок і публікації члени НСПУ незабутній Дмитро Гриньків, Ярослав Ясінський і Василь Рябий, та найбільше себе виразив Михайлищук у гуморі. Так вважають його шанувальники творчості. Їм до вподоби дотепність сміхованця, бо здоровий сміх таки, що не кажіть, продовжує життя.

Василь ГЛІД

ВИГОДА
Говорила баба діду:
«Я в Америку поїду».
Буркнув дід на те: «Давай,
Тільки бакси висилай!»

АЛКОГОЛІК
Тихо, жінко, тихо, тихо.
П'ю я три по п'ятдесьить.
Це маленький мій недолік,
А ти кажеш – алкоголік!

ЕРОТИЧНА БАЙКА
Вуйко Гриць і вуйна Доці
Купалися у потоці.
А я малий, на свій страх,
На них зирив у кущах.
Вуйко вуйні милив спину,
Вуйна вуйкові – чуприну.
Далі так сі намилили,
Що не бачив, що робили.
Тільки з часом здогадався:
Так мій вуйко розслаблявся.

Василь МИХАЙЛИЩУК

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

СВЯТОЧНЕ

Доле наша, доле,
Маєшся ти бідно.
А чи вже ніколи
Нам не жити гідно?

Чужі стелиш далі
Для синів, онуків.
Чи ж їм і надалі
Не минути муки?

Пишуть: «Маєм літо
З добрими грошима».
У нас – теж поліття
Отут, за дверима.

Щедре і пахуче
Поле рідне наше...
Повертайсь, онуче,
В нас таки найкраще.

Бачим он в городі
Рай – не попелище,
Сад бо славно родить,
Й сонце до нас ближче.

Маєм свято, чуєш,
Світле і співуче.
Лиш тебе бракує
На нім, наш онуче.

Днина ось погідна,
Квітка тому рада.
Й пита внук: «Чи ж рідна
Для нас уже влада?»

Мирослав ПОПАДЮК,
голова Снятинського райоб'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

20 СЕРПНЯ – УРОДИНИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО ЛАУРЕАТА ТАРАСА МЕЛЬНИЧУКА

ЖАРТ КНЯЗЯ РОСИ

Незабутній поет Тарас Мельничук любив дотепність і не любив нерозумних людей. Йому хотілось іноді пожартувати, щоб щось змінити в цьому світі. Він знав, що мова мові не ворог, бо це дар Божий. А рідна мова найкраща.

Отож колишній політв'язень Тарас Юрійович не обминув мовного питання, спілкуючись з поетом-політв'язнем Ігорем Калинцем. Він називав його братом і просив залишати «оті канади» (зрозуміло які) і повертатися в Карпати, як зробив це сам, і тому радіє, почувається царем, милується горами, де чути рідне слово. Він пише йому в листі: «Співають гуцули: «Коби пити, коби пити, коби сі не впити, коби знати що сказати, та й заговорити». Тож най жиє музика, вино і пісня. Роботи тепер маю багато. Але найцікавіше з усього – це те, що я зайнявся перекладами. Перекладаю Сергія Єсеніна і твого улюбленого Насарата Мальцевіні. Деякі переклади з цього поета я тобі посилаю в цьому листі. То замість щедрівок. Якщо не сподобається, то не осуди, брате. Бо я тільки недавно взявся за італійську. Отож, вйо, бо дощ!..»

Поет, щоб приховати вільнолюбні свої думки, вигадав італійського автора Мальцевіні (урочище в рідному селі Утропи на Косівщині називається Мальцево). Хто ж то міг додуматися, що це жарт? А вірші з книжки Мальцевіні «Земля зелена» належать самому Тарасові Мельничука. Ось деякі з них:

* * *
не квапся покидати світ
Господь його
в руці тримає
і ти пий
з келиха цього
Бог хмелю позичає

* * *
серед ночі
коса дівоча

життя
не вернеться більш

а коня
у небі підкова
забули

мене на припоні
в земному полоні

* * *
нікчемний світе
проси вина

сльози тебе заллють
люди твої їжать

а Соломон мовчить
у келиху

* * *
Всевишній
небо для тебе
затяжке

а персть людську
місять

і чешуть попіл
і сваволю

і в судний день
своїх гнуздають
ішаків

* * *
рука збирає росу
свічки ллються
і стогнуть села

земля розсипалась

і вічність як завжди
весела

Подав ***Василь РЯБИЙ***

ДО ПЕРВНІВ

СТЕЖКАМИ МАРІЙКИ ПІДГІРЯНКИ
У КАРПАТАХ ВІДКРИЮТЬ НОВИЙ ТУРИСТИЧНИЙ МАРШРУТ

Як ми повідомляли, у віддаленому гірському селі Буркут, що на Верховинщині, на приміщенні тамтешнього лісництва встановили пам'ятну дошку українській поетесі – Марійці Підгірянці.

Пам'ятка славній доньці Підгір'я з'явилася завдяки ініціативі завідувача Білославського музею Марійки Підгірянки, активіста Надвірнянського товариства «Гуцульщина» – Василя Левицького.

Лауреат премії імені Марійки Підгірянки В. Левицький розповів учасникам цієї знакової події про перебування у Буркуті, 109 років тому, поетеси на лікуванні. Тут у 1901 році також лікувалася Леся Українка.

НПП «Верховинський» з нагоди такої події відкриє еколого-пізнавальний туристичний маршрут «Стежками Марійки Підгірянки», яка в 1907 році пройшла гірськими стежками з села Буркут до Пробійни.

ДО ПЕРВНІВ

12 ПОРАД ВІД НАШИХ ПРАЩУРІВ

1. Пий там, де кінь п'є. Кінь поганої води не буде пити ніколи.
2. Став ліжко там, де кішка вкладається.
3. Їж фрукт, якого черв'як торкнувся.
4. Сміливо бери гриби, на які мошкара сідає.
5. Сади дерево там, де кріт землю риє.
6. Будинок став на тому місці, де змія гріється.
7. Колодязь копай там, де птахи гніздяться в спеку.
8. Лягай і вставай «з курми» – будеш мати золоте зерно дня.
9. Їж більше зеленого – будеш мати сильні ноги й витривале серце, як у звіра.
10. Плавай частіше – будеш почуватися на землі, як риба у воді.
11. Частіше дивись на небо, а не під ноги – і будуть твої думки ясні й легкі.
12. Більше мовчи, ніж говори – і в душі твоїй оселиться тиша, а дух буде мирним і спокійним.

ЗДОРОВ'Я

ОЧИЩАЄ МОЗОК

З'ясувалося, що цибуля здатна «очищати» клітини головного мозку й затримувати процес їхнього старіння.

Як виявилося, вона містить виключно активні сірчані сполуки, які легко засвоюються організмом. Потрапляючи в кров, вони мають позитивний вплив на ряд ключових зон головного мозку. Фітонциди, що виділяються з цибулі, активізують і омолоджують клітини, що відповідають за пам'ять і емоції.

Минулого року були представлені результати роботи французьких учених. Дослідження проводили серед жінок північно-східної Франції. З'ясувалося, що вживання в їжу часнику та цибулі веде до зниження захворюваності на рак грудей. Отож іґноруйте поцілунки і споживайте на здоров'я.

Наступне число «Галицької Просвіти» вийде 1 вересня

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

МАЛЬОВНИЧІ КАРПАТИ:
ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО УЛЮБЛЕНІ ГОРИ

(Початок у № 31–32)

Найвисокогірніший готель – готель «Беркут», розташований на Яблуницькому перевалі на висоті 931 м над рівнем моря і побудований в 1968 р.

Найдовший тунель – залізничний тунель Бескид на відрізку Скотарське, завдовжки 1747 м, споруджений в 1887 р.

Найвисокогірніше селище – с. Випчина Чернівецької області, яке знаходиться на висоті 1100 м над рівнем моря.

Найвисокогірніше місце праці та наукова споруда – біостаціонар Львівського відділення інституту ботаніки НАН України, який розташований на полонині Пожижевській (1429 м над р. м.). Включає метеостанцію та сніголавинную станцію. Побудований в 1899 р.

Найвисокогірніший санаторій – в с-щі Ворохта Івано-Франківської області на висоті 850 м над рівнем моря.

Найбільший кам'яний залізничний міст знаходиться в с-щі Ворохта, збудований в 1895 р. При загальній довжині 130 м проліт становить 65 м. Це один із найбільших кам'яних мостів у світі.

Найвисокогірніша спортивна споруда – неподалік с. Ясіня, де на висоті 1450 м знаходиться спортивно-тренувальна база «Драгобрат». Це унікальна карпатська полонина, багатство якої – достаток снігу. Майже завжди тренувальний сезон тут починається в грудні, а закінчується в квітні. А ось в 1993 р. лижна підготовка тривала рекордний термін – до 15 липня.

Найбільша з високогірних спортивних споруд – комфортабельна спортивно-тренувальна база «Тисовець», що знаходиться поблизу м. Сколе на Львівщині, розташована на висоті 1000 м і розрахована на 450 осіб.

Найвисокогірніший вокзал – станція «Бескид», що збудована на висоті 790 м над р. м.

Найбільший духовий музичний інструмент – трембіта, яка становить конічну дерев'яну трубу без бокових отворів завдовжки 4 м. Поширена здебільшого на Гуцульщині, Буковині, а на Бойківщині й досі використовується для подачі сигналів про важливу подію в селі. Діапазон трембіти – до 2,5 октав, чутність звуку – понад 10 км.

Найбільше плоскогір'я розташоване в Чивчинських горах на висоті 1750 м над рівнем моря у вигляді плоскої вершини гори Паляниця.

Найвисокогірніше озеро – Бребенескул, що розташоване на схилі г. Гутин-Томнатик на висоті 1801 м, завдовжки 134 і завширшки 44 м, площа – 4000 м^2, максимальна глибина – 2,8 м.

(Далі буде)

ВАРТО ЗНАТИ

СЛОВНИК ГАЛИЦЬКОГО ДІАЛЕКТУ

(Закінчення. Поч. у №№ 27–32)

Фацет – парубок
Фест – швидко
Філіжанка – горнятко
Фіра – віз
Фірман – «водій» возу
Фіранка – гардина (рос. штори)
Фоса – рів
Фотель – м'яке крісло
Фрезура (фризура) – зачіска
Фузія (фузея) – гармата
Цівка – струмінь (води)
Цімбор – приятель **(цімборка** – приятелька)
Ціхо (ціхутко) – тихенько
Цукерня – кондитерська
Цьомати – цілувати
Цьотка – тітка
Чуприна – шевелюра
Шваґро (швагро) – сестрин чоловік
Шлях би тебе трафив – лайка, побажання наглої смерті
Шпацирувати – прогулюватися
Шпиталь (рідко госпіталь) – лікарня
Шпрехати – говорити
Штинь – сморід
Штрика (штрека) – залізна дорога

Від редакції. Шановні читачі! Ви можете додати до цього «Словника» ті слова, які вживаються у вашому реґіоні. Ми їх обов'язково надрукуємо.